



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
VENARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIO
LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

NOTAS ARTÍSTICAS



i
 v
 ia
 W
 se
 b al
 W &
 ment
 fet de
 los m
 tot ob
 rdamen
 pncas
 pmsas
 gnt serv
 ob rncas
 de
 Com lo
 le
 vocat tan
 digua la
 explicat
 plet per
 tant d'ill
 que a primers

CRONICA

UN FALLO DE SENSACIÓ

Lo procés Willié ha cridat poderosament l'atenció del públich com la cridá també al seu temps lo fet que l'ha motivat, ó siga la mort de don Joseph Bofill.

En aquella ocasió s'enrahoná molt, fentse suposicions lleugeres é infundadas respecte á las causas que pogueren exasperar al matador fins al extrém de portarlo á perpetrar un crim tan inesperat com espantós. Se suposava... ¡qué sé jo lo que 's deya en aquella ocasió!...

No semblava sino que mitj Barcelona hagués presenciát las relacions mediadas entre Samuel Willié y la casa Bofill, puig se contavan los detalls més íntims dels tractes que havían tingut; se parlava d'exigencias, de imposicions, de amenassas y per últim de cegueras trágicas; se venia á suposar que 'l negoci no té entranyas, y que certs comptes únicament poden saldarse per medi del revólver.

Ha passat poch més de un any y aquella llegenda s'ha anat desvaneixent com un somni, com la malaltissa creació de la fantasía de un poble donat á la maledicencia y á la batxilleria.

La casa Bofill, del acte de la vista del procés, n'ha surtit pura y sens tatxa, sent lo mateix procesat lo primer en proclamar la noblesa y la lealtat del procedir dels germans Bofill. Ell mateix ha confessat que al cometre 'l delict no sabia lo que li passava, y que de la mateixa manera que va matar á D. Joseph Bofill, hauria sacrificat á qualsevol altra persona del seu especial afecte, fins á la seva estimadíssima germana. Un rapte de bojeria armá 'l seu bras.

Donchs bé, las murmuracions de la maledicencia y de la batxilleria no han cessat després de aixó. En las conversas generals, creyém que sens lo menor fonament, se parla de transaccions y arreglos entre l'acusació y la defensa; se parla dels gastos que s'han fet y de qui 'ls ha pagat, com si tothom hagués sentit trincar las lliuras esterlinas... y de las lliuras esterlinas, es á dir, de l'or de l'inglés ¡Jesús, si se 'n parla!...

Com á síntoma de la supossada benevolencia de la casa Bofill, se cita la declaració desapassionada de D. Joan, germá del difunt, com si aquest estigués obligat á desmentir la seva condició de cavaller correcte ab una explosió de rancunia y de venjansa. Se cita també 'l dictámen facultatiu, ó siga la proba que ha determinat l'absolució de Willié, en qual dictámen ¡cosa raríssima, tractant-se de homes de ciencia! los metjes de l'acusació y 'ls de la defensa apareixen conformes en atribuhir á Willié l'irresponsabilitat de la bojeria, en lo moment de cometre 'l crim. Se comenta, finalment, lo fet de que l'advocat acusador admetés de plá que un sol metje, en l'acte de la vista, parlés en nom de tots quinze, no tractant de interrogarlos separadament, com semblava natural, al objecte de buscar varietat de matissos y fins contradiccions palmarias en sas contestacions, lo qual hauria pogut servirli admirablement pera destruir l'efecte decisiu de aquell dictámen unánime.

¿Cóm lo Sr. Sol y Ortega—diuhen—qu' es un advocat tan llest, no va procurar que cada metje hi digués la seva, ab independencia 'ls uns dels altres, explicant los medis que cada hu d'ells havia empleat per formar lo seu criteri, en una malaltia de tant difícil diagnóstich com la bojeria de un home, que á primera vista sembla sensat?

No hi ha que dir, si de aixó que podrá ser un descuyt se 'n treu partit pera suposar que l'acusació no tenia un gran interés en lograr la condemna del acusat.

Donchs bé: nosaltres no podém creure res absolutament de lo que 's murmura. La maledicencia es sempre odiosa y repugnant. Ademés, lo fet de l'absolució de Willié, per si sol tanca ja prou gravetat, perque aquesta tinga de aumentarse inventant especies més ó menos inverossímils y fent suposicions més ó menos capciosas.

¿A qué anar á las palpentas per las tenebras, brillant un raig de llum tan poderós?

* *

Samuel Willié, que avants de cometre l'assessinat tenia la rahó al seu centre, y que després de haverlo comés y en lo mateix acte del judici demostrá ab la seva actitud y ab las sevas declaraciones un equilibri mental perfecte, es declarat irresponsable, en virtut de un dictámen facultatiu que afirma qu'estava boig quan atentá á la vida dels germans Bofill.

Cap dels metjes dictaminants va tenir ocasió de examinarlo en aquell crítich moment; pero aixis y totsostenen unánimement qu'era boig. En la perpetració del delict hi hagué premeditació, demostrada pel fet de haverse cerciorat per medi del teléfono de que las sevas víctimas se trobavan al despaig; pel fet de haver anat á comprar un revólver, á falta del que la seva germana li havia amagat; pel fet de haver esqueixat dos bitllets de banch que li donaren en cambi y de haver declarat que obrá aixis per ferse passar per boig... Res de aixó significa res. Segóns los metjes, hi ha boigs que racionan.

Los metjes cridats á consulta sobre una malaltia interna qualsevol, las més de las vegadas no logran posarse d'acort, y ab tot n'hi ha quinze que s'hi posan, tractantse de una malaltia mental tan difícil de determinar per las especials circunstancias que l'acompanyan.

Jo no dupto un moment que han procedit ab la major bona fé; pero crech que lo que ha influhit en lo seu dictámen es la tendencia de la moderna escola antropológica, que pretén que tots los criminals son boigs, tenint dret no á la pena, sino á la curació.

Sobre tot, si 'l criminal té certs antecedents de familia, ja no hi ha dupte; la balansa s'inclina en pro de la locura. L'avi patern y l'avi matern de Willié sigueren suicidas: donchs aquest ha de ser boig necessariament. Se pretén que la bojeria es hereditaria com la tisis, com la sífilis, com moltras altras afeccions orgánicas. Y encare que 'l suicidi y l'assessinat no sigan manifestacions idénticas, tant se val: la lley d'herencia té 'ls seus capritxos, y es necessari respectarlos.

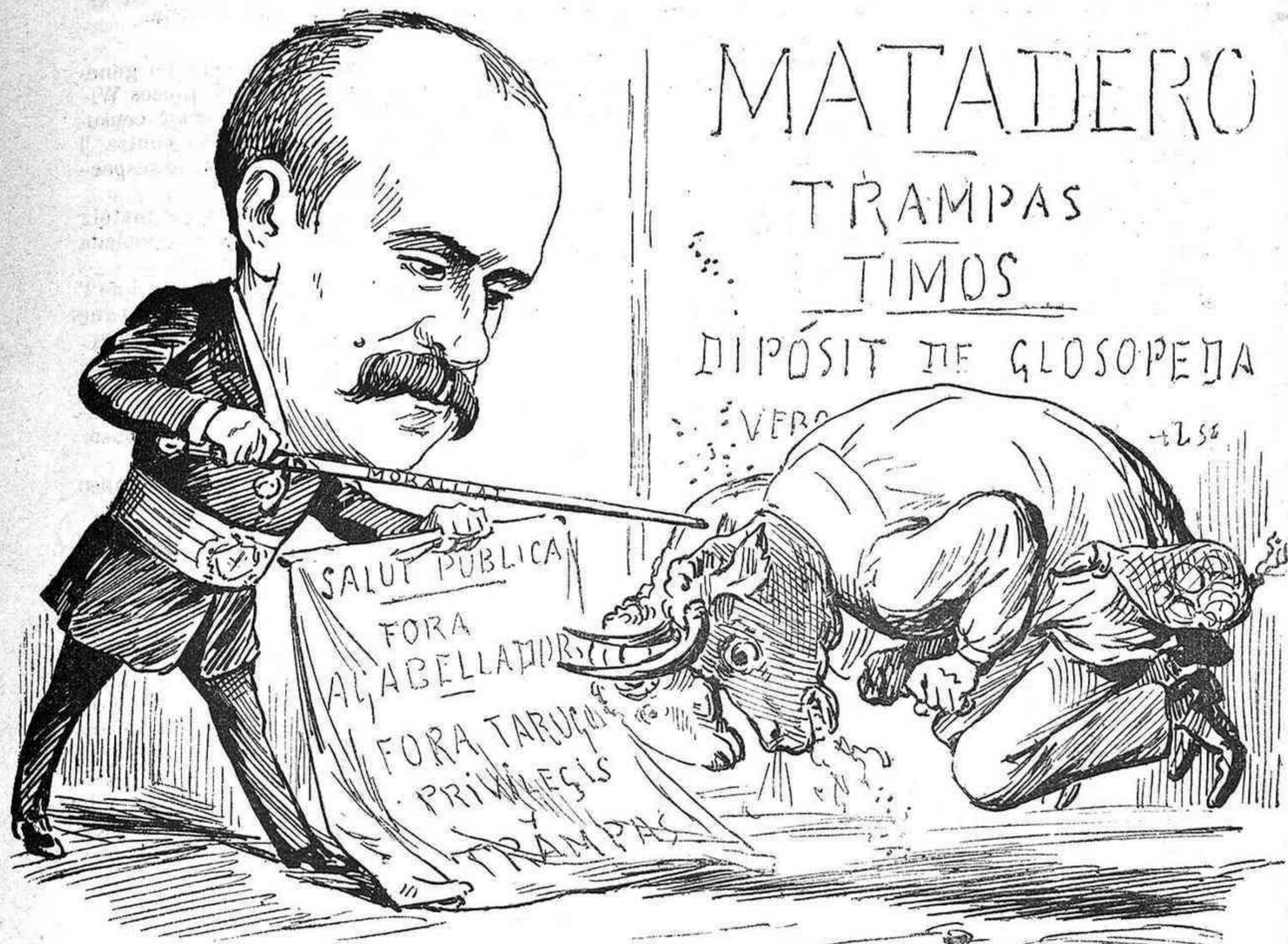
A parlar ab franquesa 'ls metjes que segueixen ab fé cega á las eminencias de l'antropologia, 'm fan l'efecte de aquells escriptors que volen imitar á Cervantes: sense possehir lo geni per igualarlo, no passen de ser uns mals imitadors.

* *

Aplicant lo criteri de la moderna antropologia s'haurá de admetre que tots los criminals, fins los mes perversos, son boigs, en mes ó menos grau. Aquell adagi castellá «De poeta y de loco, todos tenemos un poco» se convertirá en una lley general, y será precis sometre 'l coneixement de las causas antes que als Tribunals de justicia á las Academias de antropologia.

¿Se concebeix acás que un home en son sa judi-

LA PESTE DE BARCELONA



—¡Apa, senyó arcalde!
¡tessón, pit y decoro!

¡Un bon *metisaca*
y acabi ab aquest toro!

ei atropelli las lleys? Vinga donchs la Medicina á determinar la justa responsabilitat de cada criminal.

Tals son las conseqüencias del sistema inaugurat ab en Willié. Pretendre que un Tribunal de dret, compost de advocats y un Jurat compost comunment de gent illetrada passin per damunt de la ciencia frenopática ab sas ínfulas de infalible, valdria tant com autorisar á la vulgaritat y á la barbarie per atropellar los grans progressos científichs.

Tánquense, donchs, los presidis y multipliquinse 'ls manicomis. Dedicuemnos no á castigar perque 'l cástich serveixi d'exemple, sino á curar, per mes que la curació, en determinadas circunstancias y segons com se practiqui, arribi á servir d'estimul.

Pero, al proceder en aquesta forma será precis adoptar certas precaucions é introduhir en la ley de procediments radicales reformas.

* * *

Si es certa la ley de herencia, als fills y als nets dels criminals y dels suicidas, será precis desde que neixin, sometrels á una vigilancia preventiva especial, al objecte d'evitar que al millor dia pugan cometre una etzegallada, de la qual no serían responsables.

La ciencia antropológica tan humanitaria en los

séus propósitos, haurá llansat sobre aquests infelissos lo mes odiós dels estigmas. Perque no pot consentirse que 'ls que en cas de faltar haurán de ser declarats irresponsables, gosin de las mateixas prerrogativas que 'ls demés sers humans que tenen la responsabilitat dels séus actes. La societat sería culpable de una gran dessidia, si deixava que 'ls hereus dels gèrmens de la bojeria visquesin barrejats ab los demés homes, sobre 'ls quals no pesa cap de aquestas gangas hereditarias.

En una societat montada segons las reglas de la moderníssima ciencia antropológica, no sols Willié, sino 'ls séus pares, los séus germans y 'ls séus fills, per via de precaució deurian estar reclosos, perque la mateixa rahó hereditaria que ha convertit á Samuel en homicida, pot influir en tots ells de igual manera.

La llibertat sols pertany als sers responsables. Concedirla als que no tenen responsabilitat, als que poden obrar per impulsos fatals deguts á la ley d'herencia, es en extrém perillós.

* * *

Los tribunals de justicia resultan com havem dit incompetents per determinar qüestions que sols la ciencia médica pot jutjar, y per lo tant son poch menos que inútils.

Será precis, donchs, que totas las causas, avants de ser resoltas pels homes de ley, passin previa-

ment á la consulta de Tribunals compostos de antropólechs. qual aptitut garanteixi l' Estat tot lo possible. Unicament aquests podran decidir respecte á la responsabilitat dels criminals, enviant als que resultin boigs al manicomi, y únícament los que no 'n resultin passarán per todas las demás incidencias del judici.

Si la ley ha de ser igual per tots, es necessari donar á tothom las mateixas garantias.

Ab lo sistema de avuy l' acusat que careix de medis, difícilment podrà fer la proba científica que á n' en Willié li ha valgut l' absolució, y per aixó l' Estat deu instituir Tribunals de antropólechs aptes é independents, que lo mateix jutjin al home que paga 'ls serveys de molts perits metjes, que al home que no puga pagarne cap. De altra manera, la intervenció de l' antropología en los judicis criminals hauria produhit una monstruositat tan odiosa, com la d' enviar als manicomis únícament als rics que poden demostrar lo séu estat de locura, y d' enviar al pal y als presidis á molts pobres, per boigs que siguin.

No crech qu' en cap cas se puga permetre, que

per organisació deficient en l' administració de justicia, los grans adelantos científichs en la práctica patrocinin la desigualtat y la injusticia.

Totas aquestas consideracions de caràcter general, inspiradas pel cas particular del procés Willié, no argüeixen de cap manera la menor censura, ni contra 'l veredicté del Jurat, ni contra 'l fallo del Tribunal de Dret. Sé de sobras lo respecte que 's deu á la cosa jutjada.

Pero sé que igual respecte 's deu aixís mateix al desventurat D Joseph Bofill, víctima inmolada á la furia de un boig.

Y se 'm vá fer extrany l' interés, y mes que l' interés las simpatias qu' entre molts personas que assistiren al judici despertá la figura del matador. Proba de aquest interés mal sá y de aquestas simpatias extemporáneas, l' aplauso ab que siguié acullit lo fallo y las felicitacions que rebé l' acusat com si hagués comés un acte exemplar y consolador.

S' explica la compassió per en Willié; l' aplauso de cap manera.

Una de dos: ó Samuel Willié, al cometre 'l delicté era boig ó no ho era: en lo primer cas, resulta hasta grotesch que s' aplaudeixi al autor de un acte de bojeria que ha costat la vida á un home honrat; y en lo segon cas la consideració que mereixerian los aplausos seria encare més grave, ja que únícament s' hauria festejat ab ells la realisació de un hábil escamoteig, y aqueixa habilitat, baix lo concepte social, seria altament deplorable.

P. DEL O.

DUBTE D' AMOR

(Los ulls no menteixen.)

No sé si desgracia
puch dirne, ó ventura,
del jorn que ab fé boja
de tú 'm vaig preñar;
sols sé que ta imatge
tant dolsa y tan pura,
dels ulls en las ninas
grabada 's quedá.

Es joya que guardo
com licita herencia;
no puch admirarte,
sols tinch lo recort;
mes basta 'l pensarhi,
que 't tinch en presencia
y 't beso y t' abrosso
en somnis d' amor.

Lluytant ab lo dupte
que 'ls cors infundeixen,
lo méu fa penyora
d' un fer pensament;
tos ulls varen dirme 'ho,
los ulls no menteixen
si engany vol mediarhi
la boca es qui ment.

CATALUNYA PINTORESCA



ALREDEDORS DE BARCELONA.—Dibuix de N. VAZQUEZ



¡Pobret! Ha aguantat la capa
al insigne marqués,
y al últim no ha vist lo papa
ni ha disfrutat de res.

Van dirme—T' estimo,
jo visch per ta vida,
no 'm deixis; si 'm deixas,
recórdat de mí,—
y jo 'ls vaig respondre
ab veu compungida:
—Per lluny que me 'n vagi
mon cor queda aquí.—

Joyós lo méu sino
de ferse venjansa
un día ¡quin día!
de tú 'm va allunyar
y desde á las horas
en mitj d' anyoransa,
m' assalta un cruel dupte
que 'm porta al fossar.

Invento mil somnis
hont veig que, perjura
m' enganyas; llavoras
lo dupte 'm fa boig;
mes quan d' ells desperto
recordo ab ventura
que 'ls ulls van jurarm'ho
..... y ploro de goig.

JOSEPH BURGAS.

LO QUE NO POT DIRSE

- ¿Hi ha permís?
- Endavant.
- ¿Es aquí la redacció de... de...
- Si senyor, aquí mateix: fassin lo favor de pendre assiento.
- Ja veurá. Avants que tot permetim que 'l posi

en antecedents. En lo séu periódich, com en tots, hi ha secció de remitits, en la qual los interessats explican al públich las sévas cosas; cosas que algunas vegadas, y vosté no m' ho negará, al lector no l' interessan gens ni mica.

—Es veritat; pero vosté ja compendrá que, pagant y sent com es una secció libre...

—No; si jo no hi tinch res que dir. No més li faig present perque vosté entengui quina es la meva intenció. Devegadas, entre aquests remitits de que li parlo, n' hi ha algun que diu: «El que suscribe, reconocido á los grandes servicios que presta á la humanidad el jarabe de... (tal cosa) fabricado por el ilustre facultativo...» Altres cops ne surt un altre concebut en aquests termes: «Catorce años y tres meses hacía que el infrascrito sufría atroces dolores, cuando supo por casualidad que el reputado constructor de aparatos ortopédicos don...» En fi, de tant en tant se 'n llegeix un altre que diu poch més ó menos: «Sin otro propósito que el de rendir público homenaje á la verdad, el que abajo firma se complace en declarar que entre los mejores polvos que para limpiar metales ha ensayado, los más excelentes, los primeros, los insuperables, son los de la marca *El cisne de oro*...» ¿No es veritat que en lo seu diari 's publican remitits d' aquesta naturalesa?

—Efectivament; pero no atino ahont vol anar á parar...

—Ara ho sabrá desseguida: ja 's pot dir que hi som. ¿Veu? Pagant—aixó ja ni cal advertirho— voldria que tingués la bondat de insertarme aquest remitit. Escolti: «El que suscribe, indignado por la explotación de que durante mucho tiempo ha sido víctima aconseja al público que no compre calzado en la zapatería de *La estrella errante*, porque ha podido convencerse de que no hay establecimiento más caro ni que venda género más detestable.»

—¡Home, home!...

—¡Oh! No 's pensí que lo que dich sigui mentida. Miris aquestas botas: no poden anar ¿veritat? Donchs me costan tres duros... y no mes fa set dias que las porto... Bueno: á més d' aquest remitit, desitjo també que 'm publiqui aquest altre: «Atraído el infrascrito por la fama que—según prospectos circulados—había alcanzado el doctor Artimaña, especialista en la curación de las enfermedades del estómago, acudió á su consulta y siguió sus consejos y método por espacio de seis meses; pero hoy se ve en el caso de tener que declarar que después de haberse gastado mucho dinero, que el doctor Artimaña ha embolsado tranquilamente, se encuentra peor que antes, sin salud, sin estómago y sin un cuarto.»

—¿També es histórich aixó?

—¡Vaya! ¡Déu l' en guard de patir la centessima part de lo que jo pateixo!... Pero esperis, no hi acabat: tinch un altre remitit encare. Escolti aquest: «Deseando prestar un buen servicio al público sencillo, que hace caso del bombo y el reclamo, me atrevo á indicarle que no se deje seducir por los pomposos anuncios de la relojería del *Caimán*. Sus relojes son evidentemente los más malos que se conocen y al decirlo lo hago con conocimiento de causa, pues he comprado dos en poco tiempo, y no andan, ni marcan la hora ni sirven para otra cosa que para motivar frecuentes y costosas recomposiciones.»

—¿De veras?

—Y tan de veras que, repari; ara acabo de recullir aquest de cal rellotjer que me l' ha adobat. ¿Qué s' hi juga que ja torna á anar malament?... ¿Veu?... Tres quarts... de quinze.

APOTEOSIS



Lo marqués de las Cinquillas aristócrata dels fins,

fomentador d' obras pías y quefa dels pelegrins.

—Creguim que jo lamento sincerament tot lo que vosté acaba de referirme y no dupto gens de la veritat que resplandeix en aquests remitits que 'm porta; pero, francament...

—¿Qué?

—Els trobo tan durs, tan violents, tan agressius...

—Son la pura veritat, home, la veritat...

—No hi fa res: no puch publicarlos.

—¿Pero que no pago jo, per ventura?

—Ja ho sé...

—¿No 'ls firmo y responch del séu contingut?

—Si senyor... pero...

—¡Y donchs! ¡Es graciós, home! Si vingués ab un remittit dihent que 'ls rellotjes del *Caimán* son arxi-superiors ¿no me 'l publicaría?

—En efecte.

—Si li assegurés que 'l doctor Artimaña cura fins los estómachs dels difunts ¿no m' insertará l' escrit?

—Si senyor.

—Y si afirmés que 'l calsat de *La estrella errante* es lo més barato, elegant y durader del món ¿no ho posaría en lo séu diari?

—Sens dupte.

—¡Y pues! ¿Per qué no m' hi ha de posar aixó, qu' es veritat, qu' es convenient als demés y que fins té caràcter humanitari?

—Molt senzillíssim: perque publicant aixó m' atrauria l' antipatia y l' odi dels amos de *La estrella errante*, del rellotjer del *Caimán* y del doctor Artimaña. En cambi... parlant d' ells en bon sentit, me guanyo 'l seu carinyo y tinch en ells uns constants y rendits admiradors, anunciadors y suscriptors.

—¡Hermosa teoría! ¿Aixís està montada la cosa?

—Si senyor, aixís. ¿Vol alabar?... Digui tot lo que vulgui, encare que sigui mentida. ¿Tracta de reprobá? Per veritat que sigui, no 's pot dir.

A. MARCH

PARTIDA DOBLE

(CUENTO DE L' AVIA)

—¿No t' acusas de res més?

—¡Ay! sí que m' acuso pare. Fa poch temps que n' hi robat unas civellas de plata.

—¡Desgraciat! ¿D' hontlas has pres?

—Pare méu, d' unas sabatas

—D' aixó no t' absolch pas jo hasta tenirlas tornadas.

—Teníulas.—¿Jo? no las vull.

A son amo has de donarlas.

—Pare, teníulas.—Te dich

que no las vull.—Pero pare...

¿Y si l' amo no las vol?

—Prou que las voldrá.—¡Caramba!

Dos cops las hi he tornat

y no ha volgut aceptarlas.

—Llavoras.... Es aixó cert?

—Ho juro, pare—Donchs basta;

jo t' absolch; ben tévas son.

Confessa las demés faltas

La confessió s' ha acabat:

llavoras lo mossen s' alsa

y molt á poch á poquet

se dirigeix vers sa casa.

Tant bon punt es al davant

de la majordona, exclama

aquesta:—¡Bo! ¿qu' es aixó?

¿y las civellas de plata?

Mossen Jaume 's mira 'ls peus

y exclama plorant de rabia:

—¡Ah ruch! més que ruch de mí!...

¡¡Robo y perdó á la vegada!!

J. CARBONELL Y ALSINA.

RECOMPENSA HONROSA

DE ML. THIVARS. (TRADUCCIÓ.)

(Menjador en lo pis del matrimoni Ratés. Mobles ríchs y de un mal gust extraordinari. La senyora está impacient esperant al séu marit pera dinar. Per fi sona 'l timbre de la porta.)

—LA SENYORA. Gracias á Deu!... Petra!... ja pot servir la sopa.

(*Entra 'l marit extremadament pàlit y 's deixa caure abatut sobre 'l silló, davant del seu plat. La senyora 'l contempla ab sorpresa.*)

—LO MARIT. (*casi gemegant*). ¡Quína desgracia Senyor! ¡quína desgracia!...

—LA SENYORA (*tot servint-la sopa*). Pró, que 't passa? Veyám.

—LO MARIT. La cartera.

—LA SENYORA (*impacient*). Qué! qué ha fet la cartera!...

—ELL.La he perduda!...

—ELLA (*deixant caure la cullera*). La cartera!... Tú has perdut la cartera?...

—ELL. Y ab quaranta bitllets de mil pessetas dintre, que acabava de cobrar!...

—ELLA. Dius quaranta mil... (*perdent l' alé*). L' altra senmana ja vás perdre un paraygua de set duros; avuy la cartera.... Quaranta mil!... pero, ahont? ¿Cóm?

—ELL. Vés que m' explicas ahont! ¡si jo ho sabs!

—ELLA. Es á dir que no 'n sabs rés! ¡quín home! ¡un pare de familia!

—ELL. Devem haver tingut fills per ventura!

—ELLA. Afortunadament per ells; estarian ben guarnits ab un pare com tú! Ja tenía rahó la mare quan deya que feyas cara d' imbécil.

—ELL (*humil*). Be dóna, no t' apuris; encare queda alguna esperansa.... dintre la cartera hi tinch targetas ab la meva direcció y devegadas, si 'l que l' ha trobada es persona de...

—ELLA (*ab ironía*). Si, correrá á portártela.... y hasta es probable que hi afegeixi l' interés del 6%. ¿no es aixó?... Vaja home, vaja, no sé com se t' acuden tals bestiesas.... Si tú trobavas una cartera en lo carrer contenint vuit mil duros ¿els tornarias tú?

—ELL (*ferit en sa probitat*). ¿Y perque nó?... si fossin en valors nominals....

—ELLA. Sí, pero en bitllets de banch. ..

—ELL (*ab desespero*). De bona gana 'n donaría la meytat á qui....

—LA MINYONA (*entrant*). Senyoret, ha vingut un home que desitja parlar ab vosté.... parla de quartos....

—LA SENYORA (*interrompentla*). A bona hora vé á buscar quartos, digali que 'l senyoret ha sortit.

—LA MINYONA. Si no 'n vé pas á buscar, ne porta, puig diu que ha trobat una cartera....

—LO MARIT (*alsantse com per resort*). La meva, cartera!!

Fassi'l entrar desseguida.

(*La criada fá passar á un pobre diable.*)

; SEVILLA, !—Quadro de S. CLEMENTE.



¡No hi ha com aquesta gent
per saber matar la pena,

viure felís, y tirars' ho
tot á l' esquena!..

—LO POBRE DIABLE. Es una cartera que he recullit á baix, devant de la porta....

—LO MARIT (*arrancantli la cartera de las mans.*) Es la mateixa, vaya si l' es.... (*ab efusió*) Gracias, bon home; tota la vida m' haig de recordar d' una tan bella acció.... Vosté en cambi tampoch ha topát ab un desagrahit y no 's queixará....

—LA ESPOSA (*ab desdeny.*) En lloch d' abandonar-te á transports ridículs, farias mellor que repasesis si hi falta rés....

—LO MARIT (*ab fredor repentina.*) Aixó també es veritat.... (*obra la cartera y conta:*) Un, dos, tres.... trenta vuyt, trenta nou, quaranta, tots hi son, no n' hi falta cap.

—LA ESPOSA (*ab rezel.*) N' estás ben segur que no mes n' hi havia quaranta?....

—LO MARIT. Jo 't toch! sino que 'l caixer me 'n hagi donat de més.

—LA ESPOSA. Com si no fos possible! (*suspirant*) En fi, quan un comet la bestiesa de perdre la cartera, forsa es resignarse á sufrir las consecuencias.

—LO MARIT. Ja veurás, la tinch y no 'n parlem més (*dirigintse al pobre diable.*) Bueno, ara es necessari que vosté accepti... (*butxaquejant.*)

—LA ESPOSA. ¿Qué buscas ara?

—LO MARIT. Quartos pera recompensar la honoradés d' aquest home, (*no trobantse moneda á las*

butxacas treu un bitllet de mil pessetas, de la cartera) ¿Té cambi de doscents duros?

—LO POBRE DIABLE (*protestant débilment.*) Oh! no no 's molesti.... si no val la pena.

—LO MARIT (*ab insistencia.*) Vaya que sí, que sí.... ¿Donchs diu que no porta cambi, oy? Jo vull de tots modos que vosté accepti algo.... (*cridant.*) Petra!!

—LA CAMBRERA. Senyoret!

—LO MARIT (*ab desprendiment.*) Petra, fassi entrar aquest bon home á la cuina y serveixili una copa de moscatell.

(*L pobre diable 's retira ab fredor.*)

—LA ESPOSA (*fent una senya á la cambrera*) Dónguili vi usual, eh! (*parlant ab son espós.*) Prou ben pagat que estaré; al cap-de-vall no ha tingut altra molestia que pujar vintitres grahons....

—LO MARIT (*girant la cartera de dreta á esquerra.*) Y també 'm sembla que bé hauria pogut rentarse las mans aquest minyó.

—LA ESPOSA. Per qué ho dius?

—LO MARIT. Mira com me l' ha posada; feta un áscó; ¡una cartera que 'm costa disset pessetas!

—LA ESPOSA. Ell si que se 'n riurá plá bé, ara que s' haurá begut lo vi.

—LO MARIT. Quín potiné!

—LA ESPOSA. Y 'l tipo que fá! Te la cara patibularia!

—LO MARIT. Y tall Vés, que si 'l trobava á segons quin' hora de nit, creu que 'm faria trencar de camí.

ANDRESILLO.

UNA DONA DE LA TERRA



¡Qué 'n fa de dolsas promesas
aquesta sola mirada!

¡que 'n diu de cosas y cosas
aquesta boca tancada!

A...

Cansat de tant cama
y aburrit de tanta fle
veyent que 'l teu nom es te
de conversacions y fa

Mirant perdut ton sende
estimant á un perdula
que 't durá sols al calva
entre tiberi y tibe

Convensut més cada dí
que 't puch fé *un nus á la qu*
puig que 't vas tornant molt pu
y aumentas en picardí

Tinch de dirte *alanta* ne
te retiro ma fortu
que ja me 'n he buscat *u*
que no es com tú... poca pe

A. DE MORAGAS.

UN SENADOR D' OPERETA

La escena té lloch en la Càmera alta.
S' aixeca 'l senyor conde Canga Argüelles y:
«...Lamento que los peregrinos hayan regresado de Valencia escoltados por la guardia civil.»

Aixís ho diu un telégrama que tinch á la vista...
y que 'm fa creure que aquest
senyor conde es un *guason* de
marca major.

Perque ¿no es ell lo mateix que
lamentava que las autoritats de
Valencia deixessin als pelegrins
abandonats? ¿Y ara 's lamenta
de que 'ls acompanyin?... ¿Y
donchs, qué vol?

Está vist que 'l senyor conde
té verdadera afició á lamentarse.

Pero encare hi ha mes: vagin
llegint.

*«También lamento... (no ho
he dit? Un' altra lamentació) que
á su llegada se haya suprimido el Te Deum que debió cantar-se...»*

¡Hola, hola! ¿Qui havia de can-
tarlo aquest *Te Deum*? ¿lo gover-
nador ó la guardia civil?... Si ha-
vian de cantar-lo 'ls capellans,
lo més natural era que aquesta
lamentació la enviés al bisbe,
qu' es l' encarregat d' aquest de-
partament.

Y segueix lo senyor conde ex-
plicantse... y lamentantse. Ara
's lamenta de que

*«...no se haya festejado el re-
greso de los espedicionarios
echando al vuelo las campanas.»*

¡Alto! Aixó vá ferse segura-
ment ab ff de bé. Los pelegrins
venian cansats y marejats del
viatge, y no era cosa de marejar-
los encare més tirantlos las cam-
panas entre cap y coll.

Continuém.

Lo graciós senador, al pensar
en la supressió del voltejament
de campanas, s' indigna, s' exalta
y exclama ab eloqüent inspi-
ració:

Ma
ri
a
na

«Esto es mucho peor todavía que las silbas y pedradas.»

¿Ja ho sab de cert, senyor conde?

Me sembla que encare que s' estés tres senma-
nas de carrera predicantm'ho... y lamentanm'ho,
no lograria fermho creure.

Y casi m' atreveixo á assegurar que 'ls mateixos
pelegrins no opinan com vosté.

¡Que val més rebre una pedrada que delxar de
sentir las campanas!... ¡Fugi, home, fugi!...

Tothom dirá lo mateix:—Ens podém estar per-
fectament de sentir campanadas y de rebre cops
de pedra.

Per fi l' honorable conde, no sapiguent ja de
qué lamentarse, diu que 'ls governs no han de
cuydarse de res més que de seguir los mandatos de
la religió...

Y havent ja acabat la corda, s' aixuga 'l front,
s' assenta... y no se sab si 's posa á dormir ó qué.

Lo que si se sab de cert, es que realment resul-
ta veritat alló de que «qui no té res que fer, lo gat
pentina.»

¡Mirin que anar á entrenirse tot un senador, y
conde per anyadidura, en mirar si las campanas
tocan y si 'ls guardias civils acompanyan á fulano
ó á sutano!

Lo millor dia farà un discurs atacant als pardals
de la Rambla perque 's permeten tals ó quals lli-
bertats, ó 's lamentará de que l' aygua de mar si-
gui tan freda...

De tots modos, apart de lo *lamentable* del sermó
del ilustre prócer, de condes aix-
is—val á dirho—no 'n corren
gayres, y quan ne surt algun s'
ha d' aprofitar.

Aquests senyors que de qual-
sevol cosa 'n fan un saynete ó un
juguet cómic ¿no 's veurian ab
cor de fer una opereta bufa, ins-
pirantse ab aquest senador?

Jo desde ara ofereixo, gratis,
lo títol:

Las lamentaciones de un conde, ó el Te-Deum y las campanadas frustradas y algunos guardias civiles inoportunos.

MATÍAS BONAFÉ.

¡POBRET!

Als pórtichs d' una iglesia,
que no recordo 'l nom,
hi havia un xicot pobre
que deya ab gran dolor:
—¡Socórrinme senyoras!
¡Socórrinme senyors!
Soch mut desde naixensa,
soch mut y ademés sort.

(¡Quins quadros se presentan
més tristos en lo mon!)

J. TOULLOT.

Teatros

LICEO

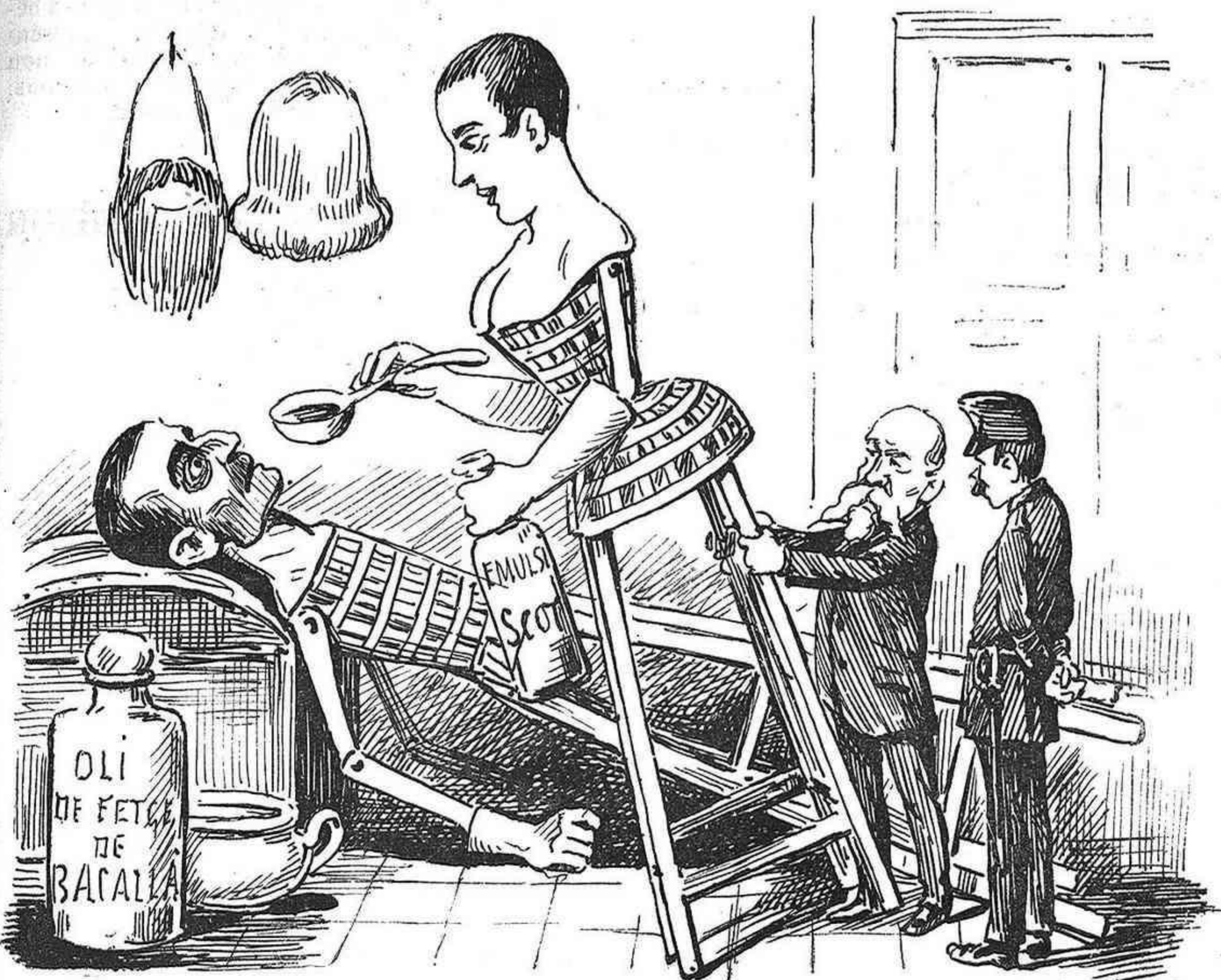
Donna Juanita es l' opereta
més aixerida y més briosa que s'

CAPRITXO



Ell á sobre d' ella
ella á sota d' ell...
¡Vaya quinas cosas
passan, com hi ha nell!

DISPOSANTSE A SURTI AL CARRER



—¡Aixecat, gegant del cor!
—¡Ay, Pubilla, no puch pas!

—Pren aquesta tonteria
y potsé 't reforsarás!

ha escrit may. Suppé estava de venir quan vá enfilat aquell engranall de pessas totas mogudas, totas ardorosas y de la primera á l' última admirablement apropiadas á las cómicas y escabrosas situaciones del libre.

L' execució ab tot y haver sigut molt primorosa no lográ eclipsar lo recort qu' en aquesta ópera deixá la companyia Franceschini, que sigué la primera que la doná á conèixer á Barcelona.

* * *

Lo ball *Coppelia* es cada dia mes aplaudit, succehint ab ell lo que ja preveyam, es á dir que á copia de saborejarlo s' hi vá trobant la suavitat y la delicadesa que son las sévas notas més caracteristicas.

LIRICH

Los amants del art dramátich esperan ab fruició 'ls primers dias del vinent maig, en que 'l genial Novelli 's proposa donar la serie de las quinze funcions que te anunciadas.

De alguns dias ensá está obert l' abono á preus molt equitatius, lo qual farà, sens dupte, que sigan molts los que 's disposarán á aprofitar l' ocasió de rendir al gran actor lo tribut de la séva admiració y de la séva simpatía.

ROMEÀ

Res de nou.

L' excelent actor Sr. Labastida 'l dia del séu benefici demostrá las notables condicions que l' ador-

nan representant lo drama castellá *El gran Galeoto* de Echegaray y 'l catalá *Lo cor y l' ánima* de 'n Godo. En l' un y l' altre fá gala de sa dicció esmerada, sent lo notable que tant laborios actor sent castellá haja arribat á dominar lo tant difícil, pèls fills de Castella, accent de nostra llengua materna.

Lo públich li demostrá las simpatias que per ell sent ab sos ruidosos y merescuts aplausos.

* * *

A pesar de lo adelantat de la temporada, la companyia de Romea, á càrrech de la qual corra l' empresa de aquest teatro, demostra 'l gran desitj que té de complaure al públich, anunciant nous estrenos, entre 'ls quals se contan los següents: *Tot per ella* del Sr. Careta y *Lo marit de la difunta*, del Sr. Figueras.

TIVOLI

Un compás d' espera, en tant se prepara l' estreno de la celebrada opereta de Lecocq *Giroflé-Giroflá*.

Ha debutat la Srta. Riutort ab *Marina*, sent ben rebuda pel públich.

Y además s' ha donat alguna representació de la afortunada sarsueia: *El rey que rabió*.

NOVEDATS

La bella Geraldine, després de donarse á conèixer com á gimnasta y com á ballarina, ha demostrat també qu' es una notable tiradora al blanch.

Crech, no obstant, que no necessita arma de foch per causar certas feridas, ja que á cada ull hi té un fusell d' efecte segur.

* * *

Dimecres vá estrenarse la sarsuela *Los voluntarios*. La circumstancia d' entrar lo present número en máquina al sortir de la representació, m' obliga á reservar pera la senmana pròxima 'l donar compte de aquesta novetat.

CATALUNYA

La de vámonos es una sarsueleta que ha durat molt poch.

No está mal escrita; pero 'ls espectadors que no han vist *La de San Quintin* difícilment hi trobaran la punta.

Además la música, qu' es sempre un dels principals atractius de aquesta classe de produccions, hi ajuda poch. La major part de las pessas ofereixen reminiscencias de altrás produccions excessivament conegudas.

* * *

En cambi l' éxit de *La verbena de la Paloma* lluny de decreixer s' aferma mes y mes cada dia, donant lloch á unas entradas de ca 'l Ample.

Aquesta producció constituheix lo plat fort dels menús del Eldorado.

GRAN-VIA

Per ahir dijous estava anunciada la funció á benefici del aplaudit autor Sr. Iglesias, representantse además del drama *L' argolla*, un idili nou titulat: *Lo toch d' oració*, y 'l quadro de costums: *La cansó nova ó 'l coro de la Fraternitat*.

N. N. N.

LOS QUE HI VAN Y LOS QUE 'S QUEDAN

—¡Ay Francisco, quin conflicte!...
Cap dels dos hi hem atinat.
Aquest dematí á la plassa
m' han dit al aná á comprar,
que si aixó s' allarga massa
haurém de morir de fam.
—Bo! ¿Y ara, que dius, Maria?
¡Ja t' has deixat enredar!
Ja sabem... que hi ha miseria...
—No m' entens: com s' ha embarcat
tota la pelegrinada
d' obrers per terra y per mar,
tindrán de tancar tabernas,
los forners no pastarán,
perque si 'ls obrers son fora

LOS QUE TORNAN



Son los primers pelegrins
que han tornat are com are...

¡Quins tipos més ressalats!
¡Olé tu mare!

veyám qui treballará.
 Carn de moltó per las plassas
 no ho pensis... ¡no n' hi haurá pas!
 si 'ls obrers son tots á Roma
 ¿qui matará 'l bestia?
 —Te repeteixo lo d' antes;
 Maria, t' han enganyat
 De tots los que van á Roma
 cap d' ells sap de trábollar.
 Vull dir que 't posis tranquila,
 que d' obrer no n' hi va cap;
 jo ja tinch fets los meus càlculs
 ¿sabs en aixó lo que hi ha...?
 Diuhen que de Catalunya
 son dos mil los que han marxat:
 entre ells, al menos s' hi contan
 quatre ó cinch cents capellans;
 per cada un d' ells pots posarhi,
 (aixó tirant pel cap baix,)
 una sola majordona...
 Ja ho veus, noya, ves sumant.
 Ara conto que á lo menos
 (sens temor d' equivocarm'),
 per portarli la maleta
 s' emportará un sagristá.
 Y com que 'ls mosséns de fora
 lo mateix que 'ls de ciutat
 per passá un rato de tarde
 tots tenen lo seu company,
 á aquest li han fet entrar ganas
 d' aná á veure 'l Pare sant.
 Ja 'ls has sumat tots, Maria;
 ara ves, conta quants fan.
 —¿Que jo conti?... Calla, esperat...
 Contant, com dius, pel cap baix...
 quatre per quatre... son setze.
 —Molt be; justos y cabals.
 Quatre centas majordonas,
 vuit cents entre sagristans
 y companys de jugá 'l tuti,
 y quatre cents capellans.
 —¿Y 'ls quatre cents qu' ara faltan
 per fer la suma total?
 —Son aquells á qui interessa
 que siga gros lo remat,
 Y si 'l marqués de la Fulla
 y 'ls altres comissionats
 han donat un nom impropí
 al boato qu' ara ells fan...
 pósat tranquila, Maria,
 que 'ls obrers que hi van son clars.

PEPET DE VILAFRANCA.



Un senyor jurat, l' altre dia, fent us de un dret
 que la lley li reconeix, al prestar jurament deixá
 de ajonollarse.

«Interrogado por el señor presidente si era católico (copio de *El Noticiero*) ha dicho rotundamente que no, añadiendo que no profesaba religión alguna.»

Y continuo copiant del periódich del Sr. Peris Mencheta:

«Este acto, como decimos, ha sido extraordinariamente comentado, tanto por lo que significa, como por la posición oficial que el protagonista de

ENTRE ELLS



—¿Qué me 'n diu de Roma?
 —¿Que 'n dich, Margarida?
 que alló de la palla
 hi vist qu' es mentida.

esta escena desempeña en el claustro universitario.»

 Y ara, á parlar ab franquesa, crech que ha sigut més comentat lo *suelto* del *Noticiero* per la forma hasta cert punt insidiosa ab qu' está escrit, que l' acte de un senyor jurat negantse á ajonollarse y responnent *rodonament* que no es católich, á la pregunta del president de la Sala, ab tot y ser aquest senyor jurat catedràtich de la Universidad literaria.

Perque mentres no té res de particular que un catedràtich no siga católich, resulta una mica extrany que un periódich que aspira als cinch cèntims dels católichs y dels que no 'n son, tracti d' exagerar l' alcáns de un fet tan natural y sembli complaure's senyalant ab lo dit al catedràtich réprobo.

 La reacció mansa arriuada de un quant temps ensá per certs elements, entre 'ls quals s' hi contan alguns creyents y molts negociants, no ha arribat encare tan enllá, que puga ser considerat com un delicté ó com un escándol lo fet de que un catedràtich deixi de professar determinadas creencias religiosas.

Per lo tant, aquesta especie de aperitius inquisitorials de *El Noticiero* están completament fora de lloch.

No ha arribat encare l' hora d' encendre la foguera que ha d' escalibar als heretjes, sigan ó no sigan catedràtichs. Tinguiho present *El Noticiero* y no perdi de vista que fins haventhi á Barcelona molts creyents, los partidaris de la intolerancia religiosa serán sempre una infima minoria en aques-

ta ciutat eminentment democràtica y tant culta com respectuosa á las creencias agenass.

En lo pròxim número comensarem á parlar de la Exposició de Belles Arts, suposant que ja estarà imprès lo catàlech.

Dissapte tinguerem lo gust de visitarla, formant bon concepte de la majoria de las obras exposadas.

Després de la visita, quan ja no hi hagué llum per examinar las obras, l' Ajuntament y un bon número de convidats s' entregaren als plahers del *barnissatje estomacal*, consumint un àpat preparat per Mr. Martin.

Es inútil dir que nosaltres, á pesar de l' atenta invitació que reberem, renunciarem á pendre part en lo *gaudeamus*.

* * *

A las exposicions artísticas hi aném per recrear la vista y l' entreteniment, y no per donar gust al estómach á expensas de la Pubilla.

Es més: creyém que la suma que s' gasta en viandas y vins, licors y puros, sería millor invertirla en l' adquisició de obras, protegint als artistes, que bé prou ho necessitan.

Tal es la nostra opinió, y per créurela convenient y justa, no tenim cap reparo en exposarla.

Y á propòsit.

En altres temps no podia parlarse de una Exposició municipal sense que *El Diluvi* tragués lo Sant Cristo gros en una serie de *suelts* numerats, que no semblava sino que aquests actes de cultura li atacavan els nervis.

Y si l' Exposició anava acompanyada de algun *píscolabis*, no 'ls dich palla, l' escàndol que movia *El Diluvi* clamant contra 'ls despilfarros del Ajuntament.

Avuy, en cambi, no diu una paraula, ni contra la Exposició, ni contra 'ls tiberis.

¿*Quare causa?* Perque la conducta del *Diluvi* resulta realment misteriosa. ¿Sabrían dirme ahont s' ha de buscar aquest misteri? ¿S' ha de buscar pel carrer de Avinyó ó per la montanya de Montjuich?

Una frasse sobre 'l dictàmen dels metjes declarant irresponsable á n' en Willié:

—Los metjes que matan á tants malalts, just es qu' en compensació, procurin salvar als acusats.

Pel corréu interior he rebut lo següent epígrama:

Deya D. Joan Reynés
(que per tot arreu té inglesos)
discutint ab uns pagesos
lo del fallo del inglés:

—Lo que trobo un disbarat
es que 'l Tribunal no digui

COLERA



Un que sovint pelegrina
y mou un gran rebombori;
pero aquest may crida:—¡Viva!
Aquest no més sab dir:—¡Mori!

que un *inglés*, sigui qui sigui,
es boig y ha de ser tancat.

C. CLARIS.

L' altre dia 'ls dentistas van celebrar un fraternal banquet en lo restaurant de Fransa, en obsequi de un delegat qu' envian á Madrid al objecte de gestionar ab lo govern la reforma de la carrera dental y l' ensenyansa de aquesta professió en las facultats de Madrid y Barcelona.

Comprenc que 'ls dentistas aprofitin qualsevol ocasió per anar al restaurant.

¡Felissos ells que *menjan ab las dents dels altres!*

Durant l' estancia al port de Barcelona de l' esquadra francesa, anava un dels vaporets cap-bussant á causa del mal temps que reynava, quan un dels passatjers digué:

—Haurém de mirar quin regidor se cuida de aquests carrers, demanantli que 'ls fassa empedrar perque hi ha molts sots.

Al Sr. Pons y Sans volen donarlo de baixa del Ajuntament de Gracia baix lo pretext de que del

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu-Apartat, número 2.

¡Ja ha sortit! ¡OBRA NOVA! ¡Gran actualitat!

PELEGRINS À ROMA

VIATJE BUFO-TRÀGICH, EN VERS
per C. GUMÀ

Ilustrat ab caricaturas per M. MOLINÉ

¡Dos ralets per tot arreu!

¡Gran actualitat! ¡OBRA NOVA! ¡Ja ha sortit!

LA VERBENA DE LA PALOMA

Ó EL

BOTICARIO Y LAS OHULAPAS Y CELOS MAL REPRIMIDOS
SAINETE EN UN ACTO POR RICARDO DE LA VEGA

Ptas. 1 — Y MÚSICA DE *Tomás Bretón* — Ptas. 1

REGLAMENTO PROVISIONAL

PARA LA PERCEPCIÓN DEL IMPUESTO

SOBRE LOS VINOS

Precio UNA peseta.

OBRA DE GRAN UTILIDAD

PROCEDIMIENTO ESPECIAL

SENCILLO Y ECONÓMICO

PARA LA

Fabricación de Jabones

PARA EL LAVADO DE LA ROPA Y PARA EL TOCADOR

POR

D. JOSÉ M. BOFILL Y JACAS

Precio una peseta

LOS SARGENTOS

Y LA

ADMINISTRACIÓN MUNICIPAL

Pesetas 1.

MANUAL

DE

prestación personal

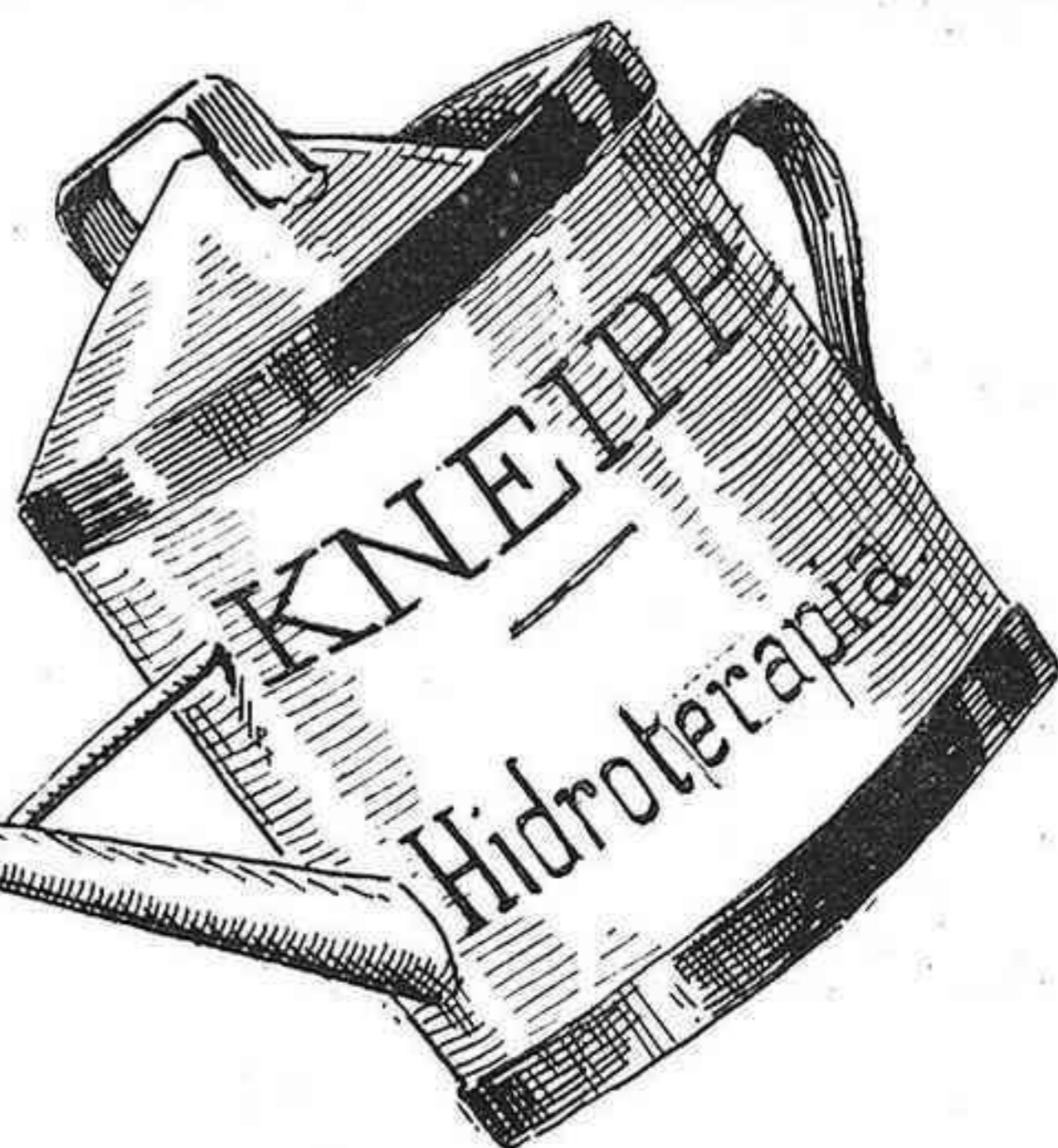
Ptas. 1

MANUAL

DE

Pesas y medidas

Ptas. 1



OBRAS DE SEBASTIÁN KNEIPP

MÉTODO

DE

HIDROTERAPIA

Un tomo encuadernado. Ptas. 5'50

COMO HABEIS DE VIVIR

Un tomo encuadernado

Ptas. 5'50.

ALMANAQUE

KNEIPP

Ptas. 1



NOTA.—Tothem que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mutuo, ó, en sellos de franqueig al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrà à volta de correu franca de port. No responém d'estravíos, no remetemt además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls storzan rebaixas

expedient que s' ha instruhit al efecte resulta que no es espanyol, sino francès.

Pero dels actes del Sr. Pons y Sans resulta y ningú s' atreveix á desmentirho, que s' havia emprés ab molt empenyo una activa y valenta campanya moralisadora. Si no s' hagués distingit en aquest particular, á bon segur que ningú s' hauria cuidat d' esbrinar la seva verdadera nacionalitat.

Ni que hagués sigut pirata riffenyo.

Si algun dia en la vehina vila se decideixen á cantar *El joven Telémaco*, será precis que modifiquin un vers molt conegut, en la següent forma:

«Ya la moral se fué de *Gracia*.»

Diumenje passat lo tren de la línea del Nort que arriba á Barcelona á las 9 55 de la nit, vá fer lo trajecte desde Monistrol á la nostra ciutat, ab los wagons completament á las foscas.

Dintre de dits wagons hi anavan passatjers dels dos sexes, contantse 'n de aquells tan divertits que aprofitan totas las bonas ocasions per fer la gran brometa del sigle.

Lo seráfich Marqués de Comillas, president de *La Fulla* es al mateix temps conceller de la Companyia del Nort.

Prenguin nota de aquest dato los amants de la moral, que creuhen que 'l de Comillas es católich molt formal.

Diálech cassat al vol:

—¿Y donchs, Eloy, ara á que 't dedicas?

—L' Associació dels Pares de Família m' ha contractat al objecte de secundar los fins moralisadors que persegueix.

—¿Y qué 't fa fer? ¿Llegir diaris impíos per denunciarlos?

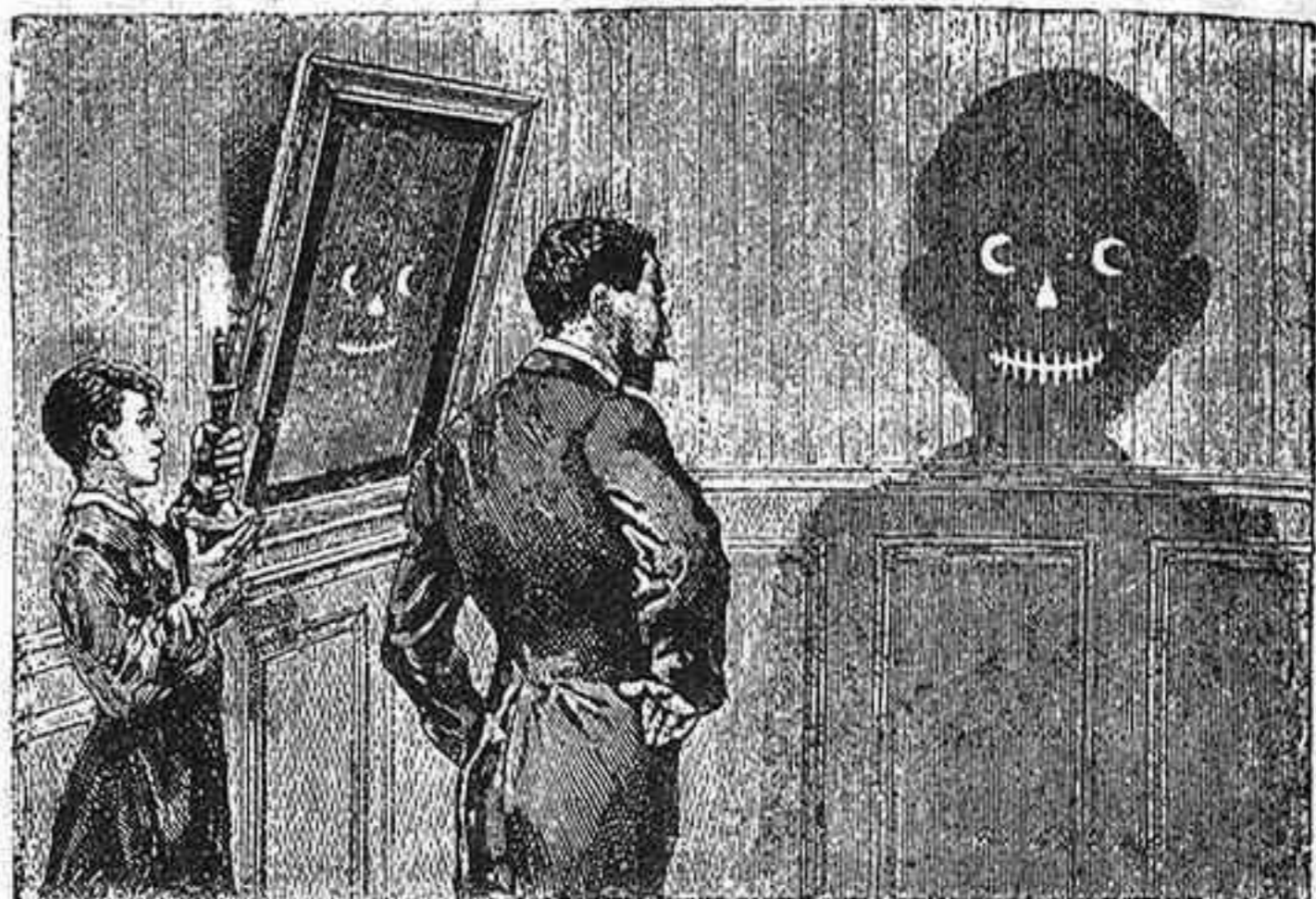
—No, res de llegir: estich adscrit al ram de donas perdudas.

—¿Y com te las compóns?

—Senzillament, com que son perdudas, busco á veure si las trobo.

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Til* de la casa Fuentes y Capdeville.)



LA SOMBRA INFERNAL

Dugas parets que forman ángul, un mirall, penjat en una d' ellas, una espelma y un paper del tamanyo del mirall: ja tenim tot lo necessari per fe 'l joch.

Se fan en lo paper certs forats simulant ulls, nas y boca, y s' enganxa sobre 'l mirall; l' operador se coloca en la posició que 'l dibuix marca; un' altra persona aguanta 'l llum, fent de manera que 'l reflexo del mirall caigui precisament sobre la sombra del operador... y ja está feta la cosa. L' efecte es tan fantástich com graciós.

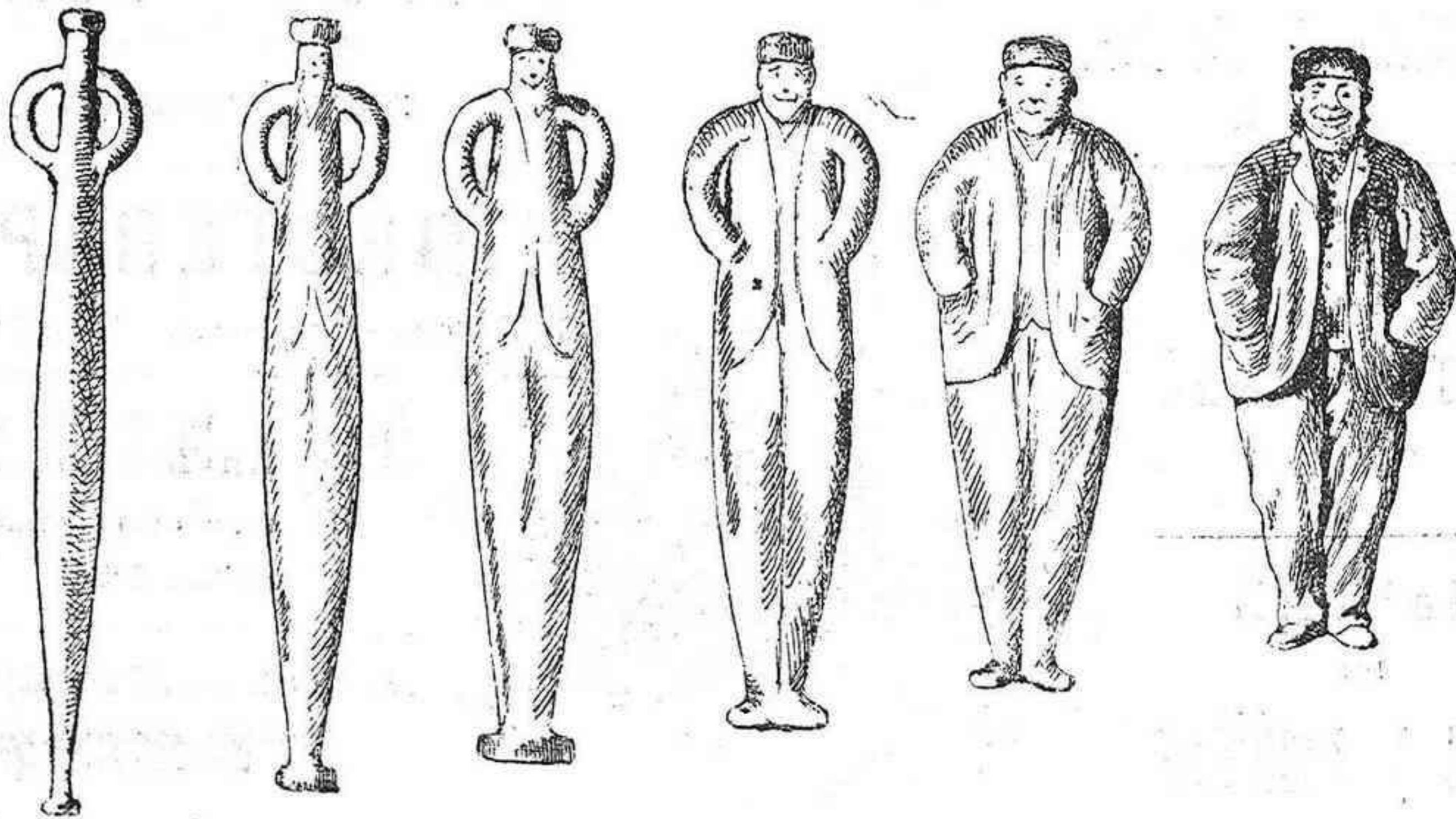
SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO ULTIM NUMERO

- 1.^a XARADA.—*Pro-ble-ma*.
- 2.^a ID.—*Set-mu-na-ri*.
- 3.^a ANAGRAMA.—*Copa-Paco*.
- 4.^a TRENCA-CLOSCAS.—*Ni la teva ni la meva*.
- 5.^a LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Clarinet*.
- 6.^a TERS DE SÍLABAS.—*RI CAR DO
CAR ME LO
DO LO RES*
- 7.^a CONVERSA.—*Montserrat*.
- 8.^a GEROGLÍFICH.—*Cent céntims una pesseta*.

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.

TRANSFORMACIO



Proba casi bé instantánea de generació expontánea.